

onem obsegu, da jo bo prav lahko predelal v enem letu vsak učitelj, ki ima le srednje vrste dober material učencev pred seboj. V posameznih nalogah nismo opazili skoro nikakih napak, samo na strani 75. v 11. nalogi smo dobili pogrešek, ki ga je menda zakrivil tiskarski škrat. Tam naj se bere v drugi vrsti za vejico „za 36 kg tare pa 7 K“. namesto „za 1 kg tare pa 7 h“. Tiskarski pogrešek je menda tudi beseda „lomnega kamena“ na strani 85. v 23. vrsti. — Da je tovariš Podkrajšek s svojo knjigo pravo pogodil, dokazuje to, ker je ministrstvo ukazalo, izdati slično knjigo za nemške obrtno-nadaljevalne šole. Tovarišem na obrtno-nadaljevalnih šolah knjigo najtopleje priporočamo. Dobro bo pa knjiga tudi služila vsem onim, ki poučujejo v višjih razredih petrazrednic ali večrazrednic e + a

Občni zbor „Slovenske Matice“. Letošnji občni zbor „Slovenske Matice“ bo dne 29. maja ob šestih zvečer v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

Spolne bolezni. Ljudstvu v pouk in svarilo. Napisal J. Demšar, specialista za kožne bolezni v Ljubljani. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena 40 h, po pošti 45 h. Strani 36. — Brošura, ki jo je napisal strokovnjak, zasluži, da se čimbolj razširi med ljudstvom, ki jo naj pazno prebira, da se očuva teh bolezni in njenih strašnih posledic.

Politiški pregled.

* **Dolgovi Avstro-ogrške monarhije.** Za plačevanje obresti in odplačevanje dolgov je potrebovala Avstrija 1905. l. 434.296.809 K. Za skupni državni dolg, ki znaša pet in pol milijarde K, se je porabilo 237 in pol milijona kron.

* **Romunsko učiteljstvo.** Društvo romunskih učiteljev na Ogrskem je pričelo proti Apponyjevemu šolskemu načrtu akcijo, naslovljeno na vseskupno romunsko učiteljstvo, da bi učitelji verskih in narodnostnih šol zavzeli svoje stališče glede ureditve učiteljskih plač. Dne 26. pret. m. se je vršil v Sibinju shod Romunov in zavzel tudi stališče nasproti omenjeni zakonski osnovi. Naprosil je aradskega škofa in sibirjskega nadškofa, da se zavzameta pri cesarju, naj ne potrdi zakonskega načrta.

* **Kmetiški upori na Romunskem.** Kmetje na Romunskem so se v večih krajih spopadli z vojaštvom. Pri takem spopadu v Mihaileniju je bil en kmet ubit, trije pa so bili ranjeni. Beguncev, ki jih je sedaj čimdalje manj, je v Ančavi in Jekaniju okoli 2500. — Iz Bukarešte poročajo, da je vlada na več krajih proglasila obsedno stanje. Upor se je razširil tudi na kraj Buzen. Skupine kmetov so udrle v mestece Sucieva, kjer so razdejali židovske hiše ter so s kamenjem sprejeli vojake. Vojaki so ustrelili štiri kmete. V Dorshaju je 4000 kmetov napadlo mesto, kjer so pričeli pustošiti in pleniti. Ker se niso hoteli pokoriti, je vojaštvo streljalo, nakar se je začelo grozno klanje. — V Bukareštu sta se vršila v nedeljo dva shoda v prilog kmetov.

* **Združenje grške cerkve z Rimom.** Iz Carigrada javljajo: Patriarhat je v predzadnji seji sinode predlagal, naj se izvoli komisijo, ki bo proučevala vprašanje združenja z Rimom; vprašanje, ki je bilo pred leti odklonjeno, je sedaj zopet oživljeno. Predlog je bil odložen.

* **Bolgarska armada.** V „Berliner Tageblattu“ se izraža nemški polkovnik in vojaški strokovni pisatelj Gädke (znan tudi po svojih poročilih iz rusko-japonske vojne) jako laskavo o bolgarski armadi. Hvali zlasti njeno infanterijo kakor tudi topništvo in naglaša, da se bodo bolgarske čete v vojni gotovo vrlo izkazale, ker so dobro izvežbane in imajo izbornu disciplino. Po njegovi sodbi ne bi bila morebitna vojna med Turčijo in Bolgarijo za poslednjo tako brezupna, kakor se splošno sodi, nasprotno: bolgarska izborna armada sme računati na uspehe.

* **Egipčanski narodni zbor** je sklenil pred kratkim, zahtevati od vlade, da uvede konstitucijo in arabski jezik namesto angleškega kot učni jezik v javne šole dežele. Proti temu je že nastopila angleška trgovska zbornica v Kairu z resolucijo, v kateri naglaša, da je vsak na izpremembo obstoječega sistema mereč korak času neprimeren in bi sila škodoval najvažnejšim interesom toliko domačega kolikor evropskega prebivalstva v Egiptu.

Vestnik.

Iz Idrije v Ljubljano. V „Novi Dobi“ čitamo: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ si želi preneseno iz Idrije v Ljubljano zlasti štajersko učiteljstvo. Predsednik „Učiteljskega društva za celjski in laški okraj“, Armin Gradišnik, je podpiral to željo tudi na zadnjem rednem zborovanju tega društva. — Enako vest smo čitali tudi v „Slovenskem Narodu“. Koliko je na tem resnice, nam ni znano. Gotovo pa je, da bosta morala prej o tem sklepati upravni odbor in delegacija „Zaveze“.

„**Slovenčevi“ revolverji.** Kadar gre „Slovenec“ za nohte, poseže v svojo orožnarnico, vzame iz nje bridko morilno orožje in ga nastavi učiteljstvu na prsi. Katoliški morilci! Da je uloga krvoločnega junaka še bolj žalostna, zabrusi učiteljstvu nekoliko psovka v obraz, da pokaže zdaj svojo onemoglo jezo, in zdaj svojo fino oliko. Tako tudi zadnjo soboto. „Liberalni učitelji se zopet lažejo v zadnji številki „Učit. Tovariša“, da S. L. S. sovraži in zaničuje učiteljstvo. To nesramnost je treba pribiti za bodoče.“ Tako je! Ker piše to „Slovenec“, mora že biti res! Sicer nič ne pove, kako in kje lažemo, a to svetih gospodov nič ne ženira: Njih argumenti so laži. „In ravno zdaj se predrzne tista ostudna klika, ki je že toliko zla storila učiteljstvu, napadati S. L. S. Mi odgovorimo le s tem, da bomo svojim poslancem vsikdar resno klicali v spomin, naj nikdar nobenega koraka ne store za pristaše te lažnjive bande, ampak naj liberalcem učiteljskega stanu pripravijo usodo, ki jo zaslužijo!“ — Vidite, to so tisti revolverji, ki jih nastavljajo „Slovenčevi“ uredniki na prsi „tiste ostudne klike“, „te lažnjive bande“! Vse to iz gole krščanske ljubezni do bližnjega! Ampak križ je to, da ne slušajo „Slovenčevega“ krvoločnega rokovnjaštva niti njegovi lastni pristaši, ki drugače sodijo o delu učiteljstva nego veliki inkvizitor sam. Zategadelj nas nič ne bole „Slovenčeve“ krvave želje in njegovo „resno klicanje v spomin“, ker vemo, da so vsi pametni in trezni ljudje na naši strani, s „Slovencem“ pa naj ostanejo tisti, ki so mu enaki po glavi in sreči!

Nadučiteljsko mesto je razpisano na petrazredni deški ljudski šoli v Škofji Loki. Prošnje je vložiti do 23. t. m.

Roditeljski večer priredi učiteljstvo idrijske ljudske šole v telovadnici dne 6. t. m. ob 8. uri zvečer. Govori tov. A. Šabee o vzgoji mladine v predšolski dobi.

Tla se majejo. V Ribnici je sklical vsemogočni Šusteršič volilni shod, da predstavi volilec državnozborskega kandidata, klerikalnega učitelja Jakliča. Doživel pa je strahovit poraz. 400 mož je odklonilo usiljevanega kandidata in se uprlo Šusteršičevi diktaturi. Torej se S. L. S. majejo tla med najzanesljivejšimi pristaši. Utegne se polagoma zgoditi, da ostane general brez armade in Jaklič brez mandata. Vsakemu svoje!

Iz šolske stroke. Občinskemu zdravniku v Kastvu, dr. Kajetanu Daboviču, je poverjeno na učiteljskem v Kastvu poučevanje somatologije in šolske higijene.

Dan volitve — prost dan. Dan volitve sicer ni uradno prost dan, tudi vedno ne odpade na tak dan pouk. vendar smo čitali, da so se izjavili zastopniki vlade, naj se nikomur ne krati pravice, udeležiti se volitve in za ta čas ostaviti šolo ali urad.

„**Domače ognjišče.**“ Prva številka „Domačega ognjišča“ je popolnoma pošla. Ker pa se novi naročniki vedno oglašajo, prosimo vse tiste, ki so dobili prvo številko na ogled, pa se ne nameravaj o naročiti, naj imenovano številko takoj vrnejo, da bo mogoče z njo postreči tistim, ki so se naročili.

Kranjski deželni zbor. Deželni odbor je baje vložil prošnjo, naj se skliče deželni zbor, da more razpravljati o melioracijah. S prizadetimi strankami se vrše pogajanja, da se omogoči zborovanje. Skrbeti bo treba, da pride v razgovor tudi regulacija učiteljskih plač.

V vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda je nastal razdor. Dosedanji prvomestnik Tomo Zupan je odstopil. Predsedništvo je prevzel njegov namestnik Luka Svetec.

„**Mrčesu brez pardona boj!**“ Iz katerega bojnega tabora zveni ta krvoločni bojni klic? Odkod prihaja ta fini, poetičko-markantni, karakterizujoč vzklik krepke, olikane individualnosti? Ali morda od tam, kjer se bratijo s cigani ali s smrdečimi poljskimi judi? Ali morebiti od tam, koder se koncentrujejo čete zavrženih kreatur? Morda od tam, kjer imajo opraviti z mrčesom, z ušivci in z garjevimi ljudmi? Ne! Ta klic prihaja

iz „Slovenca“, štev. 70, torej ravno Veliki teden! Slava takim bojevnikom za sveto katoliško stvar! Na ta način seveda morajo pridreti ideje S. L. S.

Pred izpraševalno komisijo v Kopru se prično prihodnji izpiti za učno usposobljenje v ponedeljek, dne 6. maja t. l. Prošnje je poslali komisiji do konca meseca aprila.

Izpiti učne usposobljenosti, za obče ljudske in za meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru se začno v toletnem pomladnem roku dne 29. aprila ob 8. uri zjutraj. — Po predpisu opremljene prošnje dopusta k tem izpitom naj pridejo predpisanim službenim potom najpozneje do 21. aprila t. l. k ravnateljstvu imenovane komisije.

Osebnosti vesti na Kranjskem. V zadnji seji deželnega šolskega sveta sta se izpolnili tudi izpraznjeni učni mesti na ljubljanskih mestnih ljudskih šolah. Za II. mestno deško šolo je bil imenovan Anton Arko, dosedaj učitelj v St. Vidu nad Ljubljano, za III. mestno deško šolo pa Andrej Rape, dosedaj nadučitelj v Smledniku.

Telegramske dopisnice namerava uvesti avstrijska poštna uprava. S posredovanjem teh telegramskih dopisnic bi obvestila, ki bi ne presežala 10 besedi, bila brzojavljena, za znižano pristojbino 50 vinarjev. Brzojavke, ki bi obsežale nad 10 besedi, se bodo tudi lahko oddajale po telegramskih dopisnicah, pač pa se bo moralo na dopisnico prilepiti toliko znamk, za kolikor bo množina besed presežala znižano pristojbino.

Organizacija slovenske naselbine v Egiptu. Znano je, da živi v Egiptu nekaj tisoč Slovencev, največ z Goriškega in s Krasa. Pred leti je v Egiptu živel slovenski zdravnik, ki je organiziral te naseljence, a uspeha menda ni dosegel. Zdaj se je tega lotil tiskarnar in založnik Andrej Gabršček iz Gorice, voditelj narodno-napredne stranke na Goriškem. Z ladjo „Semiramis“ se je nedavno peljal v Egipt in obiskal Aleksandrijo, Kairo, PortaSaïd in druge kraje, koder žive Slovenci, z namenom, da ustvari krepko narodno in gospodarsko organizacijo slovenski naselbini ob Nilu.

Obrezovanje sadnega drevja. Kdor hoče imeti mnogo sadja, naj iztrebi pregosto stoječe veje tako, da bo imelo solnce povsod pristop. Če sta dve veji preblizu ter je nevarnost, da se drgneta druga ob drugo, naj se odstrani šibkejša. Veje se morajo odrezati tik debela, vejice tik veje, iz katere rastejo, zakaj ostanki vej začno gniti, in gniloba preide mnogokrat tudi na drevesno deblo. Robovi rane se morajo z ostrim nožem gladko obrezati, rano pa je treba zamazati z voskom. Vsaka preveč v les sileča vejica se odstrani tik debela. Če je takih vejic mnogo, je to znamenje, da drevo napravlja preveč soka. V tem slučaju je treba pustiti več glavnih vej k drevesu, da porabijo sok.

Razgled po šolskem svetu.

— **Sprejemni izpiti na učiteljskih.** Naučno ministvo je odredilo, da se naj vrše sprejemni izpiti v I. letnik na učiteljskih tudi koncem šolskega leta, kakor se že vrše na drugih srednjih šolah. Ta odredba stopi v veljavo že v tekočem šolskem letu.

— **Sankecioniran zakon.** Cesar je sankcioniral zakon o regulaciji plač koroškega učiteljstva, kakor ga je sklenil deželni zbor v zadnjem zasedanju. O tem zakonu smo svojedobno že poročali.

— **Meščanskih šol** imajo Čehi na Moravskem 107, in sicer 55 deških in 52 dekliških.

— **Šolske razmere na Koroškem.** V Guštanju na Koroškem so tako slabe šolske razmere, da morajo imeti en razred v gostilnici.

— **Srbski in bolgarski dijaki v Belgradu.** Te dni so srbski dijaki, člani radikalno-demokratske stranke in kluba „Slovanski Jug“, priredili komers na čast bolgarskim dijakom, ki so prišli na belgrajsko vseučilišče. Na tem komersu je prisostvovalo nad 300 dijakov, a igrala je vojaška godba.

— **Skupščina hrvaškega učiteljstva.** Izredna skupščina „Saveza“, ki se je vršila v Zagrebu v „Učiteljskem domu“ dne 7. marca t. l., je sprejela to resolucijo: 1. Odposlanci ljudskega učiteljstva iz vseh krajev Hrvaške in Slavonije žele, da se še to leto s posebnim zakonom definitivno uredi plače ljudskega učiteljstva vseh kategorij v kraljevini Hrvaški in Slavoniji. Nikakor

pa se ne bi moglo ljudsko učiteljstvo Hrvaške in Slavonije zadovoljiti, ako bi imelo manjšo plačo od učiteljstva v Dalmaciji ali od onega na državnih šolah v Ogrski. 2. Priznavajoč, da so v projektirani noveli k sedanjemu Ogrskemu zakonu nameravane povoljne ustanove, žele odposlanci ljudskega učiteljstva, dokler ne bo sprejet poseben zakon o službenih prejemkih, da se to začasno povišanje plač ljudskega učiteljstva brez razlike kategorij, spola in rodovinskih razmer računa od 1. januarja 1907 v razmerju s službenimi leti, in sicer, da se do 10 letnega službovanja šteje v pokojnino povišek 200 K, od 10 do 20 let 300 K, preko 20 let pa 400 K.

— **Bolgarski profesorji v inozemstvu.** Kakor znano, je bilo po demonstraciji proti knezu Ferdinandu povodom otvoritve novega gledališča v Sofiji bolgarsko vseučilišče zaprto, vsi profesorji so bili odpuščeni iz službe ter jim je bila ustavljena plača. Kakor poroča sofijski „Dnevnik“, je bilo mnogo teh profesorjev pozvanih na vseučilišča v inozemstvu. Tako profesor Miletic v Monakovo za slavistiko, profesor Zlatarski za slavistiko in slovansko zgodovino v Harkov in profesor Todorov za slavistiko na vseučilišče v Gradcu na mesto profesorja Murka, ki odide na Dunaj da zameni znanega slavista profesorja Jagiča.

— **Analfabeti v Italiji.** Italijani se radi ponašajo s svojo staro in visoko kulturo, resnično pa so glede ljudske prosvete na tisti stopnji kakor Španija, Rusija in Južna Amerika. Nedavno je poslanec Mazza na shodu v Rimu razvijal žalostno statistiko glede prosvete v Italiji. Povedal je, da ima Italija 48.29 % analfabetov. Izmed vseh zakonskih parov je 46.10 % analfabetov. Med vojaškimi novinci je 32.60 % analfabetov. Celotno v Rimu je 44.17 % analfabetov, dočim jih je v Napolju 60 %, Palermu 73 %, v Cosenci pa celo 78.18 %. In temu se ni čuditi, ako se pomisli, da troši Italija za narodno prosveto le po 2.46 lire na osebo, dočim izdajo Zedinjene države skoraj 12, Nemčija pa 9.21. Potem je seveda lahko vsako leto pri državnih proračunih prihraniti milijone, ki se porabijo potem za topeve in trdnjave. Ako bi hotela doseči Italija stopnjo kulturne države, bi morala svoj proračun zvišati za šolstvo in prosveto za 80 milijonov lir. Za dekorativne namene, kakor za gledališča, opere, bengalične razsvetljave itd. se trošijo milijoni, pri tem pa trpi ljudsko učiteljstvo lakoto.

— **Učiteljsko zborovanje — ponoči.** Učiteljstvo na Gorenjem Avstrijskem je hotelo imeti dne 16. februarja t. l. med šolsko dobo zborovanje v Lincu. Na tej skupščini je hotelo pritisniti na deželni zbor, da uredi učiteljske plače. Medtem pa je šolska oblast odredila, da za ta dan ne dovoli učiteljstvu dopusta. Nato je učiteljstvo odločilo, da zboruje ponoči. In v resnici je prišlo na zborovanje okoli tisoč učiteljev in učiteljic, mnogi z velikimi težkočami. Bilo jih je, ki so se morali voziti z vozom štiri do pet ur, preden so prišli do železnice, in v isti noči so morali napraviti enako pot nazaj, ker jim je to naglaga dolžnost drugega dne. Skupščina je sklenila: „Skupščina gorenjeavstrijskega učiteljstva, vršeča se dne 16. februarja 1907, odkrito izjavlja, da je dospelo učiteljstvo zaradi neobičajnega povišanja cen vseh življenjskih potrebščin od tega, da je 75 % učiteljskih rodovin pasivnih v gospodarstvu, in da dolgovi, ki so daleč prekoračili njihove razmere, ne dopuščajo daljno vegetiranje. Učiteljstvo se v tem resnem času obrača na odločujoče faktorje, naj priskočijo učiteljski bedi na pomoč z vso naglico, in to tako, da se vse učne osebe ljudskih in meščanskih šol brez ozira na spol, popolnoma izenačijo z državnimi uradniki zadnjih štirih činovnih razredov ne samo glede plače, ampak tudi glede službene dobe, odmerjenja pokojnine in oskrbe vdov in sirot, kakor tudi da se daje primerna plača učiteljicam ženskih ročnih del. Skupščina je trajala dolgo v noč.“

Raznoterosti.

× **Strošek za poedinega vojaka.** V poedinih državah stane vsak vojak v času mira: v Rusiji 772 K, v Nemčiji 1161 K, v Avstro-Ogrski 1175 K, v Italiji 1335 K, v Franciji 1633 K, na Angleškem 2045 K. Na vsakega prebivalca Avstro-Ogrske odpade na leto za vojsko 16 K davka.

× **Švicarske gore so se znižale.** Vse švicarske gore so se znižale za 3 m, 26 cm. To pa se je zgodilo na sledeči način: Iz ženevskega jezera štrli visoka skala „Pierre a Niton“. Leta